
UNITATEA CREȘTINĂ ÎN ORTODOXIE

PROBLEMATIZAREA UNITĂȚII CREȘTINE
UN SINOD AL UNITĂȚII CREȘTINE

„Un Domn, o Credință, un Botez”

București - 2023

Cuvânt înainte..... 7

I. Problematizarea Unității Creștine 9

1. De unde plecăm în discuția despre unitatea creștină? *Calitatea și localizarea problemei*: soluție externă (comunicare-dialog) sau soluție internă (evoluție-informație)? Evoluția sistemului teologic ortodox..... 9
2. *Factorul declanșator al unității creștine*, variabila dominantă a discuției: timpul, teologii (factorul uman), comunicarea-dialogul sau evoluția internă?19
3. Direcțiile de acoperit într-*un audit necesar* pentru această discuție 27
4. Unde suntem în discuția pentru unitatea creștină? *Actualul teologic* în discuție.....36
5. *Necesarul de acoperit* în diferite teze din această discuție39
6. Exemplu: completările-soluțiile necesare în teza primatului.....45
7. Dialogul cu catolicii. Dialog pozițional. Necesitatea existenței unei poziții în dialog. Cum găsim poziția Ortodoxiei în dialogul cu catolicii?49
8. Strategia de abordare a dialogului cu catolicii și protestanții.....50
9. O catedră teologică a unității creștine, necesară în teologia ortodoxă pentru această discuție.....52
10. Structura unei soluții autentice pentru un dialog în spirit ortodox. O instituție ortodoxă pentru dialog într-un *Program ortodox de dialog*.....55
11. Catedrala Mântuirii Neamului vs. Catedrala teologică a argumentului unității în Ortodoxie57

II. Un Sinod al Unității Creștine	61
1. Documente care ar trebui să apară în discuția despre unitatea creștină.....	61
2. Ce trebuia să conțină în mod specific acel document de la Sinodul din Creta? Problematizarea sinodală a unității creștine.....	62
3. Sinodul din Creta este un <i>Sinod împotriva Ecumenismului</i> . De unde vine criza profundă a Mișcării Ecumenice.....	65
4. Este necesar un Sinod pentru discuția despre unitatea creștină ..	72
 III. Concluzii	77
1. Este necesară o redirecționare a Bisericii pentru a realiza unitatea creștină.....	77
2. Moștenirea lăsată Bisericii, legat de unitatea creștină. Un <i>Ecumenism ortodox</i>	78
3. Solicitare către Sinodul Bisericii Ortodoxe Române pentru un <i>Sinod al Unității Creștine</i>	86

**1. DE UNDE PLECĂM ÎN DISCUȚIA DESPRE UNITATEA
CREȘTINĂ? CALITATEA ȘI LOCALIZAREA PROBLEMEI:
SOLUȚIE EXTERNĂ (COMUNICARE-DIALOG) SAU
SOLUȚIE INTERNĂ (EVOLUȚIE-INFORMAȚIE)?
EVOLUȚIA SISTEMULUI TEOLOGIC ORTODOX**

Unitatea creștină este o problemă de peste o mie de ani. Este la un nivel de complexitate mare, implică organizații largi, implică o logistică specifică de comunicare, o analiză specifică a diferențelor în informația cultică a confesiunilor, în argumentare, în contraargumentare, în problematizări largi în diferite direcții. Este o problemă teologică legată de informația teologică istorică și de limitările istorice ale acesteia.

Un lucru interesant legat de unitatea creștină e că Biserica nu are o teologie ecumenică pentru acest subiect. Adică de fapt Biserica nu a dezbătut și problematizat autentic acest subiect. Biserica are nevoie de o abordare ecumenică pentru această problemă. De o abordare în care în mod corect se va aduna și va aduce câteva afirmații ecumenice majore pe acest subiect. Astăzi nu avem o teologie ecumenică pentru unitatea creștină. Și cauza este că nu există de fapt o problematizare autentică a discuției despre unitatea creștină. Lipsa aceste teologii pe acest subiect este problema principală în Biserică pentru discuție. O teologie ecumenică e egală cu o analiză pertinentă, asumată de Biserică. În lista de Sinoade ale Bisericii trebuie să existe și un Sinod pentru această problemă ecumenică, deschisă de peste o mie de ani.

1. ***Trebuia tratată ecumenic***, să existe problematizări și decizii ecumenice și o soluție ecumenică la această discuție.
2. Trebuia să existe o ***teologie fundament pentru discuția despre unitatea creștină***.
3. Trebuia să existe o ***asumare a unor afirmații principale despre unitatea creștină, în mod ecumenic***.
4. Fără această teologie nu putem progresa în Ecumenism.

Teologia ortodoxă trebuie să răspundă astăzi la cum ajungem din punctul A în punctul B, legat de unitatea creștină. Pentru că astăzi teologia ortodoxă nu are răspunsul la această întrebare. Și are de explicat ce înseamnă acest punct A și ce înseamnă acest punct B. Cum ajungem de la A, de la unde suntem teologic, la B, la unitatea creștină în Ortodoxie? Este o călătorie a Ortodoxiei către celelalte confesiuni sau este o chemare a altor confesiuni în Ortodoxie, dar dintr-o poziție teologică, de la o poziție teologică mai înaltă, de unde să se vadă mai bine moștenirea ortodoxă?

Teologia ortodoxă are nevoie de o evoluție internă teologică. Are un plafon limitat la nivel de informație, argumentare și comunicare, plafon istoric datorat lipsei de adoptare a unor instrumente corecte de analiză pe diferite subiecte. Teologia ortodoxă e axată pe „verificarea biblică”, pe folosirea argumentului extern, biblic, alături de argumentul consecințelor teologice. Are nu atât de mult dintr-un formalism necesar pentru argumentare.

Orizontul teologic al prezentului nu a fost atins încă și astăzi teologia lucrează într-un orizont teologic istoric. Orizontul teologic al Ortodoxiei trebuie crescut, pentru ca lumina Ortodoxiei să acopere întunericul divergențelor teologice, fără puțință de

LIBRIS | We know books

contestare. Orizontul teologic istoric nu este cel deplin și există un altul care trebuie atins astăzi. În istorie au fost puține instrumente pentru a se depăși o limită istorică. Astăzi trebuie să se treacă dincolo de orizontul teologic istoric, printr-un prezent care să fie îmbinat cu istoria.

Este clar că această Cale a Unității Creștine este cumva în fața tuturor, dar nu o vedem sau nu este văzută din perspectiva teologică actuală. Cum o putem găsi și vedea? Cum putem găsi o perspectivă care să ne permită să vedem mai clar această cale? Unitatea creștină e ascunsă într-un detaliu pe care nu îl înțelegem, într-o perspectivă specifică, în ceva legat de informație, comunicare, argument. Este necesară o perspectivă internă sau externă pentru această problemă?

Sunt câteva afirmații majore făcute în Biserică pe acest subiect al problematizării soluției unității creștine, afirmații de la care cred că trebuie să plecăm în discuție:

„Mișcarea ecumenică nu ar putea să contribuie la refacerea unității Bisericii lui Hristos *decât dacă Ortodoxia ar dezvolta o teologie care să impună, în mod convingător, adevărul integral și deplin eficient al lui Hristos întregii lumi creștine*. Căci acest adevăr nu se poate constitui din învățături *contrastante*.”¹ (Pr. Dumitru Stăniloae)

„Așa cum recunoștea teologul ortodox John Meyendorff, *“Biserica Ortodoxă a eșuat în a-i converti pe toți ceilalți creștini la unica Biserică a lui Hristos”*[38] (s.n.). Meyendorff pune această ratare a misiunii Bisericii pe seama *„incapacității Bisericii Ortodoxe de a exprima mesajul într-o manieră eficientă*, cu suficientă

¹ *Ortodoxia și internaționalismul religios*, preluare din *Omagiu memoriei părintelui Dumitru Stăniloae*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994.

dragoste pentru a face adevărul dur acceptabil de către toți cei ce nu îl știu”[39].”² (John Meyendorff, *Catholicity and the Church*, Crestwood, NY, St. Vladimir’s Press, 1983, p. 11).

„Atunci când va trebui, Domnul va ridica sfinți, precum Marcu Eugenicul și Grigorie Palama, *ca să adune pe toți frații noștri care au fost scandalizați, să mărturisească Credința Ortodoxă, să întărească Tradiția* și astfel să pricinuiască bucurie mare Maicii noastre.” (Cuv. Paisie Aghioritul, Epistola Cuviosului Paisie către Orthodoxos Typos).

Ortodoxia poate cu mult mai mult teologic. A dezvoltat astăzi cineva în Ortodoxie o teologie „care să impună, în mod convingător, adevărul integral și eficient”? Există astăzi adusă și dezvoltată de cineva o teologie majoră, o evoluție teologică majoră? Sau cel puțin o problematizare, o direcție de evoluție teologică? Avem nevoie de o evoluție teologică majoră? Aici trebuie să purtăm discuția unității creștine, *cum aducem această evoluție teologică. Părintele Stăniloae spune că este o condiție pentru unitatea creștină.*

Ecumenismul actual nu are nimic din ce a zis părintele Stăniloae, care a observat precis necesarul de adus în această discuție. Eu cred că soluția unității creștine va sta într-o teologie tehnică, nu atât în teologia istorică – care este scrisă într-un format specific. Într-o teologie care să urmărească în mod special anumite criterii de claritate și eficiență în comunicare și argumentare. Nu se poate să existe atâtea mențiuni în Ortodoxie pe acest subiect și să nu fie un dram de adevăr în acestea.

² Mihai-Silviu Chirilă, *Implicații eclesiologice ale aprobării documentului eretic Declarația de la Toronto de către pseudosinodul din Creta*, <https://ortodoxinfo.ro/2017/05/19/implicatii-eclesiologice-ale-aprobării-documentului-eretic-declarati-a-de-la-toronto-de-catre-pseudosinodul-din-creta/#sdfootnote39sym>.